

C/2024/1978

18.3.2024

Advies van het Europees Comité van de Regio's over een geïntegreerde EU-beleidsaanpak ter ondersteuning van plaatsgebonden innovatie voor de groene en digitale transitie

(C/2024/1978)

Rapporteur: Andrea PUTZU (IT/ECR), lid van de regioraad van de Marken

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR),

Het begrip plaatsgebonden innovatie

1. beschouwt plaatsgebonden innovatie als een noodzakelijk strategie om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, namelijk via innovatieve oplossingen en de actieve betrokkenheid van alle spelers van de viervoudige helix, waaronder lokale en regionale beleidsmakers, ondernemingen, universiteiten en het maatschappelijk middenveld.
2. Plaatsgebonden innovatie gaat uit van een bottom-upproces dat een sterke lokale en regionale governance en experimenten vereist, zodat een gevoel van medeverantwoordelijkheid ontstaat en specifieke maatwerkoplossingen voor de territoriale behoeften kunnen worden uitgedacht.
3. Strategieën voor slimme specialisatie, die zijn ontwikkeld als randvoorwaarde voor het gebruik van structuurfondsen, zijn in de ogen van het CvdR doeltreffende instrumenten om plaatsgebonden innovatie te bevorderen en de innovatiekloof te dichten.
4. Innovatie is een van de belangrijkste drijvende krachten achter het concurrentievermogen, die nodig is om de gezondheid en het welzijn van burgers te waarborgen. Daarbij moet het lokale niveau worden betrokken, aangezien regio's en steden de behoeften van hun gebied en burgers het beste kennen en elk bestuursniveau een stukje van de innovatiepuzzel in handen heeft.
5. Lokale en regionale overheden vervullen een wezenlijke rol bij het ontwerpen, op basis van de behoeften van hun gemeenschappen, van maatwerkprogramma's ter ontwikkeling van digitale vaardigheden. Deze overheden en onderwijsinstellingen moeten zich samen inzetten voor een efficiënte uitvoering van initiatieven op het gebied van digitale vaardigheden op scholen.
6. Plaatsgebonden innovatie moet worden ingebed in een doeltreffend systeem van geïntegreerde top-down- en bottom-upprocessen; daarbij moet er sprake zijn van doeltreffende multilevel governance om beleidsmaatregelen op elkaar af te stemmen en te zorgen voor coherente steun voor lokale/regionale oplossingen.
7. Het CvdR is ervan overtuigd dat plaatsgebonden innovatie een sleutelrol kan spelen bij het koppelen van EU-beleid aan de specifieke uitdagingen en oplossingen van de Europese regio's en steden door middel van een transversale multisectorale benadering, waaronder de uitvoering van de dubbele transitie op verschillende cruciale gebieden, van duurzaamheid, klimaatmitigatie en -adaptatie en veerkracht via industrie, landbouw, vervoer en energie tot de gezondheid en het welzijn van burgers door middel van AI-oplossingen.

De rol van de lokale en regionale overheden in de groene en de digitale transitie

8. De tenuitvoerlegging van de groene en digitale transitie met behulp van lokale en regionale innovatiestrategieën vereist samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus om het gebruik van de beschikbare EU-fondsen en -instrumenten te coördineren.
9. Het CvdR is er vast van overtuigd dat elke regio zijn eigen visie moet uitwerken en zijn eigen doelstellingen moet vastleggen, uitgaande van zijn eigen belangen op het gebied van onderzoek en innovatie, in overeenstemming met de aanpak van het proefproject inzake partnerschappen voor regionale innovatie; daarbij mag niet worden vergeten dat een regionale innovatiestrategie en de ontwikkeling van regionale innovatie-ecosystemen een toegevoegde waarde vertegenwoordigen die niet beperkt mag blijven tot het voldoen aan de selectiecriteria van bepaalde EU-fondsen of -programma's.
10. Het CvdR wijst er nogmaals op dat momenteel maar een handvol deelnemers aan lokale of regionale innovatieprocessen een leidende rol speelt in de belangrijkste waardeketens van de EU, en dat de meeste deelnemers, waaronder bedrijven, start-ups, starterscentra en universiteiten, afhankelijk zijn van de prestaties en de samenhang van de lokale of regionale innovatie-ecosystemen en het vermogen ervan om zich te ontwikkelen tot excellentiecentra met een eigen lokale strategie om talenten en investeringen aan te trekken en vast te houden, zoals ook is gebleken uit het proefproject inzake partnerschappen voor regionale innovatie.

11. Met name minder ontwikkelde regio's en kleinere entiteiten hebben dringend behoefte aan meer duidelijkheid betreffende de verschillende financieringsmogelijkheden en aan vereenvoudiging van het gecombineerde gebruik daarvan; het is in dit verband belangrijk dat ook andere regio's kunnen deelnemen aan het proefproject inzake partnerschappen voor regionale innovatie.

12. Het CvdR vestigt de aandacht op de cruciale rol van universiteiten, die vaak centraal staan in regionale innovatie-ecosystemen en een leidende rol spelen in regionale innovatievalleien, overeenkomstig het viervoudige helix-model, met inbegrip van de vier missies, te weten onderwijs, onderzoek, burgers/sociale betrokkenheid en economische valorisatie van onderzoeksresultaten. Er is voor universiteiten een relevante rol weggelegd bij de opleiding, bijscholing en omscholing van arbeidskrachten en het optimaal benutten van talenten.

13. Het is zaak het algemene streven van de EU naar een eerlijke dubbele transitie ("top-downbenadering") en de specifieke situaties en ambities van de EU-regio's ("bottom-upbenadering") met elkaar in overeenstemming te brengen, zodat de EU eventuele onevenwichtigheden nauwlettend en op dynamische wijze in het oog kan houden en snel kan reageren met veerkrachtige beleidsmaatregelen en instrumenten, op basis van een brede consensus.

14. Het CvdR verzoekt de nationale overheden van de EU-lidstaten alsook de EU-instellingen duidelijker te erkennen dat de lokale en regionale overheden een belangrijke rol vervullen, niet alleen bij de uitvoering, maar ook bij de vormgeving van EU-beleid, uitgaande van de bredere visie en doelstellingen voor het toekomstige EU-beleid, rekening houdend met de beleidswerkzaamheden van het Comité van de Regio's.

15. Het CvdR moedigt de lidstaten aan om digitale innovaties en moderne technologieën in het onderwijs te integreren en daarbij te zorgen voor afstemming op de maatschappelijke en industriële vooruitgang. Leerplannen en onderwijsmethoden moeten dringend worden geactualiseerd om digitale geletterdheid te bevorderen en lerenden vaardigheden bij te brengen die essentieel zijn op de veranderende arbeidsmarkt. De toegang tot initiatieven op het gebied van digitaal onderwijs is lastig voor jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen en niet werken (zgn. NEET's). Er is behoefte aan maatwerkprogramma's en middelen die specifiek zijn bedoeld om deze jongeren te betrekken bij en te re-integreren in initiatieven op het vlak van digitaal onderwijs.

16. Innovatiestakeholders op lokaal en regionaal niveau zouden nauwer moeten samenwerken. Ook zou het CvdR graag zien dat formele platforms voor kennisuitwisseling op lokaal en regionaal niveau (regionale innovatieadviesraden) worden opgezet, waar lokale en regionale overheden samen met vertegenwoordigers van de academische wereld, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld en andere relevante stakeholders regelmatig van gedachten kunnen wisselen over de vraag hoe het lokale en regionale innovatiepotentieel effectief kan worden benut, zich kunnen buigen over de unieke comparatieve voordelen van regio's in de context van de groene en de digitale transitie, en waardevolle kennis kunnen uitwisselen op Europees niveau, om ervoor te zorgen dat het beleid steeds beter wordt afgestemd op de specifieke behoeften van regio's en het regionale innovatiepotentieel optimaal wordt benut. Voorts verzoekt het CvdR de Commissie om te zorgen voor voldoende financiële steun voor de oprichting en continue werking van dergelijke platforms.

17. Leerlingen overall in Europa moeten toegang krijgen tot open leermiddelen, digitaal lesmateriaal en digitale technologieën, ongeacht sociaal-economische verschillen of geografische beperkingen.

Beoordeling van het proces dat met de mededeling inzake de nieuwe Europese innovatieagenda van start is gegaan

18. Het CvdR staat achter de innovatieagenda van de Europese Commissie waarin de rol van de EU-regio's en hun vermogen om bij te dragen tot en te profiteren van deeptech-innovatie wordt benadrukt, en waarin erop wordt gewezen dat er maatregelen nodig zijn om de hardnekkige innovatiekloof tussen lidstaten en tussen regio's aan te pakken om zo de interne cohesie te versterken en bredere economische en sociale voordelen te behalen. Volgens het scorebord voor regionale innovatie 2023 van de Europese Commissie zijn de best presterende regio's namelijk tot negen keer innovatiever dan de slechtst presterende.

19. Het CvdR is ingenomen met de nieuwe Europese innovatieagenda en benadrukt de centrale rol die slimme-specialisatiestrategieën spelen bij het versterken van regionale innovatie-ecosystemen en het ondersteunen van economische groei, en onderstreept dat thematische platforms en partnerschappen voor slimme specialisatie ook zijn uitgegroeid tot belangrijke instrumenten om innovatoren met vergelijkbare of complementaire sterke punten en prioriteiten in alle lidstaten en regio's met elkaar in contact te brengen, ook op technologiegerelateerde gebieden die van cruciaal belang zijn voor de groene en de digitale transitie.

20. Het CvdR onderschrijft de aanbevelingen van de OESO ⁽¹⁾, nl. dat een belangrijke taak voor multilevel governance op het gebied van regionaal innovatiebeleid erin bestaat om een gunstig klimaat te scheppen voor participatieve en overlegprocessen, waarbij alle belanghebbenden en regionale en lokale gemeenschappen, waaronder burgers, het maatschappelijk middenveld, de particuliere sector, vakbonden, financiële en onderwijsinstellingen en sociale partners worden betrokken, met voldoende capaciteit en middelen, alsook om strategische communicatiekanalen, transparantie en toegang tot duidelijke, volledige, tijdige, betrouwbare en relevante informatie, gegevens en bewijsmateriaal te bevorderen.

21. Het CvdR is het met de Europese Commissie eens dat de afstemming van de steun van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) op strategieën voor slimme specialisatie plaatsgebonden innovatie in regio's in heel Europa bevordert en investeringen die stroken met de behoeften en kansen van het regionale bedrijfsleven stimuleert.

22. De mededeling inzake de nieuwe Europese innovatieagenda is gericht op het versterken van de aanbodzijde van technologie, maar besteedt mogelijk onvoldoende aandacht aan de vraagzijde, die te maken heeft met de commercialisering van innovatie.

23. Het CvdR betreurt in het algemeen dat er nog steeds sprake is van risicoaversie bij de publieke en private spelers in Europa die meer zouden kunnen doen om de schaalvergroting van innovatieve kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen, zowel ten behoeve van het concurrentievermogen en de technologische soevereiniteit als van de veerkracht van waardeketens in Europa, in plaats van veelbelovende Europese start-ups te dwingen strategische investeerders buiten de Europese Unie te zoeken zodat zij onder controle van derde landen komen te staan.

Partnerschappen voor regionale innovatie — lessen uit het proefproject en vooruitzichten voor nieuwe proefprojecten

24. Het CvdR erkent dat de partnerschappen voor regionale innovatie tijdens het proefproject dat in mei 2022 van start is gegaan, hebben bewezen een brug te kunnen slaan tussen slimme specialisaties, de lokale en regionale uitvoering van de Horizon Europa-missies en de regionale activiteiten in het kader van de Europese onderzoeksruimte, met inbegrip van de versterking van regionale innovatie-ecosystemen overeenkomstig de visie voor een Europese onderzoeksruimte (EOR).

25. Het CvdR spreekt zich lovend uit over de inspanningen van de Europese Investeringsbank (EIB) en de Europese Innovatieraad ter bevordering van diverse grootschalige deeptech-innovaties van strategisch belang, bijvoorbeeld op het gebied van halfgeleiders, waar recente Europese regelgevingsontwikkelingen een aanvullende faciliterende factor uitmaken.

26. Het CvdR beklemtoont dat alle deelnemers aan de partnerschappen voor regionale innovatie zijn begonnen hun innovatiebeleid af te stemmen op de nieuwe Europese innovatieagenda; daarbij worden ook de stakeholders ingezet en wordt samengewerkt met andere bestuursniveaus, om zo samen de omslag naar concurrentievermogen en duurzaamheid te maken.

27. Het CvdR beveelt aan gebruik te maken van de collectieve intelligentie van EU-clusters om waarde-/toeleveringsketens veerkrachtiger te maken, door synergieën en samenwerking met kmo's en werkgeversorganisaties tot stand te brengen om te anticiperen op risico's en zich voor te bereiden op nieuwe kansen en uitdagingen, en om van clusters een integraal onderdeel van digitale-innovatiehubs te maken door clusters op te nemen in de governance en activiteiten ervan, in het kader van een voortdurende samenwerking op het gebied van de digitale transitie.

28. Het is afdoende aangetoond dat partnerschappen voor regionale innovatie kunnen dienen als basis voor de uitvoering van specifieke territoriale missies waarmee praktische synergieën tussen een aantal Europese beleidsmaatregelen tot stand kunnen worden gebracht en deze tegelijkertijd kunnen worden geïntegreerd in het plaatsgebonden innovatie-ecosysteem.

29. Juist gezien hun diversiteit moeten regio's in de EU in aanmerking komen voor EU-steun voor technologische oplossingen die afhankelijk van de specifieke lokale behoeften, mogelijkheden en voorkeuren sterk uiteenlopen. Dit moet het mogelijk maken dat succesvolle innovatieve projecten in andere regio's overgenomen en opgeschaald worden, in het streven naar compatibiliteit, gemeenschappelijke normen en interoperabiliteit binnen de Europese interne markt. Tegelijkertijd is het zaak dat we niet opnieuw afhankelijk worden van één bepaalde bron van aanvoer en ervoor zorgen dat de invoering van nieuwe technologieën in elke regio gepaard gaat met een betere onderzoeksinfrastructuur en een verbeterde algemene infrastructuur voor de openbare dienstverlening.

30. Er blijft behoefte aan een gestructureerde dialoog tussen de verschillende diensten van de Europese Commissie en de actoren van regionale innovatie-ecosystemen met het oog op de levensvatbaarheid van de bestaande en de ontwikkeling van nieuwe beleidsmaatregelen en financieringsinstrumenten ter ondersteuning van regionale innovatie-ecosystemen en de interregionale samenwerking tussen deze systemen.

31. Het CvdR zou graag zien dat nieuwe proefprojecten inzake partnerschappen voor regionale innovatie worden opgezet, zodat andere regio's aan het innovatieproces kunnen deelnemen, en dat de balans wordt opgemaakt van de beste praktijken van het eerste proefproject.

⁽¹⁾ OESO, Regions in Industrial Transition Policies for People and Places, 2019.

32. Partnerschappen voor regionale innovatie zouden in de toekomst moeten worden ingezet om de deelnemende regio's te helpen niet alleen de bredere kwesties van klimaatverandering en digitalisering aan te pakken, maar ook meer specifieke regionale uitdagingen op het gebied van innovatie en de sociaal-economische transitie; daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het afbouwen van de traditionele afhankelijkheid van steenkool, de uitdagingen van de autosector en de demografische achteruitgang.

Synergieën tussen EU-fondsen en -programma's

33. Er moet worden benadrukt dat het van fundamenteel belang is beleidsmaatregelen beter op elkaar af te stemmen, middelen beter te coördineren en samenwerking effectiever te bevorderen om de groene en de digitale transitie door middel van innovatie in een stroomversnelling te brengen, teneinde de impact van de regio's te maximaliseren via een multilevel-governancebenadering.

34. Regio's en de EU-instellingen moeten blijven samenwerken om verdere intraregionale partnerschappen en interregionale samenwerking ten behoeve van innovatie te ontwikkelen. Daarbij moet worden voortgebouwd op de ervaring die is opgedaan met de regionale strategieën voor slimme specialisatie en op het proefproject inzake partnerschappen voor regionale innovatie dat het CvdR en het JRC samen hebben opgezet. Tegelijkertijd moet de samenwerking met het Europees Parlement geïntensiveerd worden en moet extra aandacht uitgaan naar de lopende oproep voor regionale innovatievalleien.

35. Het CvdR beklemtoont dat samenwerking tussen de overheid, het bedrijfsleven, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld aan de basis ligt van regionale innovatie-ecosystemen en dringt aan op voortzetting van de EU-steun voor capaciteitsopbouw, netwerken, peer-to-peerleren en beleidsexperimenten om deze dynamiek in stand te houden en te versterken.

36. Het verwezenlijken van een vorm van multilevel governance die voldoende gecoördineerd is, blijft een opgave, ook wat betreft de praktische mogelijkheden voor regio's om medefinanciering uit de EU-fondsen voor regionaal beleid te verkrijgen voor hun Horizon Europa-projecten, ondanks de bestaande algemene administratieve richtsnoeren. Het CvdR onderstreept dan ook dat duidelijke synergieën tussen de EU-fondsen en -programma's nodig zijn.

37. Het CvdR is ingenomen met de steuninstrumenten in het kader van het voorstel voor een EU-verordening betreffende het platform voor strategische technologieën voor Europa ("STEP"), waarmee regio's grote deeptech-ondernemingen kunnen financieren, en herhaalt dat lokale en regionale overheden op grond van deze verordening zouden moeten worden betrokken bij het selectieproces voor projecten met een "soevereiniteitszegel"; een en ander biedt ook uitgelezen kansen op het vlak van innovatieve groei.

38. Het CvdR neemt kennis van de vele EU-initiatieven waarvan de regio's gebruik kunnen maken bij het ontwerpen en uitvoeren van hun strategieën; wel merkt het op dat coördinatie geboden is om de doeltreffendheid te verbeteren:

- Europese digitale-innovatiehubs (EDIH);
- Euroclusters;
- door het EFRO ondersteunde interregionale partnerschappen;
- innovatie-ecosystemen in regio's met zwakke prestaties op het gebied van innovatie, ondersteund door de kennis- en innovatiegemeenschappen van het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) en de regionale innovatieregeling van het EIT;
- Startup Europe;
- waterstofvalleien;
- Hubs for Circularity (H4C), en
- het Enterprise Europe Network.

39. Het CvdR blijft bezorgd over de versnippering van de EU-instrumenten ter ondersteuning van plaatsgebonden innovatie, en wijst erop dat de afzonderlijke governancemechanismen voor de verschillende beleidsterreinen (d.w.z. O&I-beleid, cohesiebeleid, de herstel- en veerkrachtfaciliteit, het Innovatiefonds voor klimaatverandering en het programma Digitaal Europa) in de nabije toekomst gestroomlijnd moeten worden.

40. De Europese Commissie zou moeten zorgen voor meer synergieën tussen de middelen van de verschillende DG's, ook rekening houdend met de structuurfondsen en het cohesiebeleid.

41. Het EU-beleid en de uitvoeringsinstrumenten moeten zo worden opgezet dat zij lokale en regionale overheden en andere plaatsgebonden actoren, zoals bedrijven en universiteiten, helpen overlappingsen te voorkomen en synergieën tot stand te brengen door verschillende vormen van financiering te combineren (d.w.z. uit Horizon Europa, het EFRO en de herstel- en veerkrachtfaciliteit).

42. Er moet op worden toegezien dat de regio's van meet af aan kunnen deelnemen aan het 10e kaderprogramma voor onderzoek en innovatie en de volgende nieuwe Europese innovatieagenda, zodat het innovatiebeleid van de EU in de praktijk met succes kan worden uitgevoerd.

43. Het is van essentieel belang om de administratieve lasten te verlichten en lokale en regionale innovatoren vlotter toegang te geven tot financiering. Een en ander vereist betere coördinatie tussen de overheden die innovatie ondersteunen en de beheersautoriteiten van het EFRO. Ook moet de dialoog tussen de betrokken diensten van de Europese Commissie en de stakeholders worden aangezwengeld zodat in de toekomst verdere synergieën worden bewerkstelligd.

44. De Europese Commissie zou kunnen overwegen om de medefinanciering op regionaal niveau gedeeltelijk "in natura" te verlenen; een en ander houdt in dat projecten in het kader van regionale innovatievalleien zouden kunnen voortbouwen op lopende O&I-activiteiten in de verschillende regio's. Dit zou meetellen als deel van de cofinanciering. Het CvdR verzoekt de Commissie na te gaan of een dergelijke aanpak tot de mogelijkheden behoort, zodat deze kan worden geïntegreerd in toekomstige oproepen.

Conclusie: de belangrijkste boodschappen

45. Het CvdR roept de Europese Commissie en andere EU-instellingen op om de innovatiekloof tussen de EU-regio's zo snel mogelijk te verkleinen door innovatie te bevorderen en te verspreiden via meer synergie tussen het Horizon Europa-programma voor onderzoek en regionale beleidsinstrumenten.

46. De Europese onderzoeksruimte kan een rol spelen in de versterking van plaatsgebonden innovatie-ecosystemen in de EU via de ondersteuning van samenwerkingsstructuren zoals speciale hubs van de Europese onderzoeksruimte in regio's, wat de coördinatie tussen belanghebbenden, de samenhang van de innovatiestrategieën, de synergieën tussen financieringsinstrumenten en de aanpak van de tekortkomingen in de onderzoeksinfrastructuur zou vergemakkelijken.

47. Het cohesiebeleid is en blijft het belangrijkste instrument om de innovatiecapaciteit op lokaal en regionaal niveau in alle EU-regio's te vergroten. Ook in de volgende meerjarenbegroting dient het cohesiebeleid alle regio's van de EU te bestrijken teneinde deze werkzaamheden voort te zetten en de gemeenschappelijke uitdagingen die ons te wachten staan met behulp van lokale en regionale initiatieven en oplossingen aan te pakken.

48. Regio's spelen een steeds belangrijkere rol als aanjagers van innovatie en moeten daarom centraal staan in het nieuwe narratief van het EU-industriebeleid in het kader van de nieuwe Europese innovatieagenda die na 2024 moet worden vastgesteld, alsook in het volgende 10e programma voor onderzoek en innovatie.

49. Het CvdR wijst erop dat een evaluatie moet worden opgemaakt van de uitvoering van de nieuwe innovatieagenda, waarbij bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de behoeften van de lokale en regionale overheden, ook in het kader van de deeptech-innovatievalleien en de regionale innovatievalleien, om de Europese innovatie-ecosystemen die EU-gebieden met elkaar verbinden te versterken en synergieën te creëren tussen bestaande en toekomstige hubs, proefprojecten voor regionale innovatie en belanghebbenden, en zo de innovatiekloof te verkleinen.

50. Het CvdR dringt er bij de Europese Commissie op aan om het proefproject inzake partnerschappen voor regionale innovatie voort te zetten, en wijst erop dat hiervoor de nodige EU-middelen moeten worden vrijgemaakt en dat nieuwe actoren en regio's bij een en ander moeten worden betrokken.

51. De Europese Commissie zou gerichte financiële steun moeten verlenen voor de inspanningen van de regio's ter versterking van de samenwerking op lokaal en regionaal niveau tussen belangrijke spelers op het gebied van innovatie, met als doel het regionale innovatiepotentieel te benutten in overeenstemming met de groene en digitale transitie.

52. Het CvdR roept de Europese Commissie en de begrotingsautoriteit van de EU op ervoor te zorgen dat het onderzoekskaderprogramma Horizon Europa in de toekomst meer inzet op versterking van regionale innovatiehubs en ecosystemen en de koppelingen daartussen. Het wijst in dit verband op het enorme potentieel van een actie die specifiek is gericht op EOR-hubs in het kader van de EOR-beleidsagenda. In dit opzicht is een cruciale rol weggelegd voor het Forum voor de Europese Onderzoeksruimte, met name voor het nieuwe RIMA-netwerk, dat een platform biedt om de dialoog en de coördinatie tussen de Europese Commissie en de lidstaten te verbeteren teneinde synergie tussen alle relevante financieringsbronnen te waarborgen en excellentie op het gebied van wetenschap en innovatie in heel Europa te verbeteren.

53. Ook zou de Europese Commissie richtsnoeren moeten uitwerken om de regio's te helpen bestaande financieringsmogelijkheden van verschillende EU-, nationale en regionale programma's (Horizon Europa, structuurfondsen, Erasmus, InvestEU, herstel- en veerkrachtfaciliteit, interregionale innovatie-investeringen I3, Interreg Europe, Connecting Europe Facility, Digitaal Europa, EU4Health, EIB en EIT) te onderzoeken en beter op elkaar af te stemmen, zodat zij beter kunnen worden benut in de context van de plaatsgebonden uitvoering van de dubbele transitie.

54. Het CvdR onderstreept het belang van de uitbreidings-/toetredingslanden met excellentiecentra die kunnen worden benut om excellentie ook naar andere EU-regio's te brengen via de verschillende financieringsmogelijkheden (d.w.z. Interreg Europe, macroregionale strategieën van de EU, I3, EGTS (Europese groeperingen voor territoriale samenwerking)). Ook moet worden nagegaan op welke manieren de uitbreidings-/toetredingslanden kunnen deelnemen aan toekomstige partnerschappen voor regionale innovatie, zodat een inclusiever en dynamischer innovatielandschap ontstaat.

55. Er moeten meer en aanvullende middelen worden vrijgemaakt voor de regionale innovatievallen en de netwerken van de partnerschappen voor regionale innovatie, rekening houdend met het feit dat de Europese Commissie met de nieuwe Europese innovatieagenda mede-investeringen in innovatie wil bevorderen en andere financieringsinstrumenten (Cofund) wil stimuleren via het EIE-programma van Horizon Europa en het I3-instrument van het EFRO.

56. Steden en regio's kunnen de op territoriale missies gebaseerde benadering combineren met plaatsgebonden oplossingen voor de uitvoering van EU-beleid door het ontdekkingsproces voor ondernemerschap hierbij mee te nemen en de territoriale missies te doen uitgroeien tot volwaardige plaatsgebonden ontwikkelingsstrategieën, waarbij burgers en het maatschappelijk middenveld worden aangemoedigd om zich in te zetten voor de groene en digitale transitie.

57. Het CvdR zou graag zien dat in de volgende programmeringscyclus van het EU-beleid wordt gekozen voor een overheidsbrede benadering van innovatiegerichte territoriale transformatie, waarbij de EU-prioriteiten worden gekoppeld aan nationale plannen en plaatsgebonden kansen en uitdagingen.

58. De Europese Commissie en andere EU-instellingen zouden een gemeenschappelijke aanpak van de ondersteuning van plaatsgebonden innovatie in alle EU-regio's moeten uitwerken met het oog op de volgende cycli van EU-programma's en -beleid voor het volgende MFK.

Brussel, 31 januari 2024.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Vasco ALVES CORDEIRO